

Qedrîcan zî z eheme
roşnvîrê kurdan ra
semdê kurde warey
têkoşîn dayo R/6

O zaf muhîm zî
ziwanêko nêbîyo
ziwanê tutan ê ziwani
rê xelasî çinî ya... R/7

Cenîyên bi hemle lazimo
ke goreya zanistan hereket
bikerê ke dema ke pitik
nêweş mekûro R/3

Welat VERROJ

Ziwan nasname yo, ziwan rûmet o... Pêveka Azadiya Welatî ya, belaş a. 22 - 10 - 2012 Hewtane HÛMARE: 24 E-mail: welatverroj@gmail.com

'Do çend kesêy
bînî bêrê kiştîş'

Grev kewt 41 rojanê xo. Heta ney gamî rayîrberên Tirkîyayî gişta xo zî qabê giroteyan nê-leqnayo. Her hal wazeno ke hemeyî bimrê. Ema girotey anê ziwani ke, semedê azadiya Ocalanî û mafê kurdan eger îcap bikero heta merdişî... RÛPEL - 4

Tirkîya
henekê xo bi
kurdan kena

RÛPEL / 4

GUN TV de kirmanckî

GUN TV hevîya xo a bi serran pêk ard. Xeberên kirmanckî hewteyî ra 5 rojan dano. Armanca înan bandora asîmîlasyona dewletî ya kurdî ser de tikey bo zî bişiknê û gedey ziwanê makî bimûsê yo

DIJÎ ASÎMÎLAYONÎ

GUN TV 2 serro ke bernameyên kirmanckî ser de xebatên xo bi hawayê serkewte kerdê ke asîmîlasyona ke ziwanê kurdî ser de esto de têkoşîn bido ke wa kirmanckî nêvro û her tim bicuyo...

RAYA SIFTEYINO

Weşana kirmanckî de xeberan bi ney hawayî dayiş Tirkîyayî de raya sifteyin o. Edîtorê kirmackî Enwer Yilmazî ard ziwan ke armanca înan oyo ke gedeyê kurdan ziwanê bimûsê û nêbê qurbanê asîmilasyonî...

WARÊTEYA XO BIKERÊ

Bi weşana GUN TV ya xeberan do ney ra pey heme kesê kirmanc ziwanê xo daha hêsan bimûsê. La lazimo ke wayirteya ziwani ya heme qadan bêro kerdiş ke ziwani vinî nêbo û avera bişêro.... R/5

Gedeyên
kurdan
kişenê

RÛPEL / 5

Êzîdiyan
konferans
viraşt

RÛPEL / 5

Amayişê ombazan

Ez hermete û hîrê heme domanî. Ma hewnên do xorî de bî.
Goreyê îşaret dê mabên dê ma de camê pencera ceneya.
Ez weriştibîya xo ser. Hermete zî bîbî aya

SÎNAN SUTPAK*

Hepîsxane de cu dûzhang / monoton.
Viryayenen da tewr hûrdî zî bena sebebê
heyecanen dê girdî. Aya mi têşanena.

Qerdîyanî mazgala kêver dê hucra
akerdî û vat: "Hepîsxane dê Edene ra
ombazê şima ameyê, ma do di heban
bidê hicra da şima." A vatene bi tela-
zike û dekewte atmosfer da hucra
mîyan. Hûtên da germe wec dê omba-
zan de dabî tever.

Nîm saete tepîya wîrdîna / hurdîna
ombazî bi tewr dê cil û col dê xo ya
kewtî zere dê hicra. Çiyê ci o ki tevera
mend bi, bi paya ma. O mabên de
nanê di hîrê / taştê amebî. Ma cil û
golê ombazan kirîşt zere û nanwer
kerd hadire. Ombazê ki newe ameybî
ma verî pê nêdîbî.

Serweşey dima ma ronîştî ki fira-
vîne bûrê. Werdişî ser ra ez weriştî ki
şira awke bîyara. Ombazên mase do
bin ra vat: "Ombazo Ewdal. Xeyr dê
pêrdê xo mase dê ma rê zî awke bî-
yarî." Bi ziwanarden da name dê min o
ombazê ki newe ameybî ra jawî sereyê
xo, hewada, wîniya mi ra û vat: "Om-
bazo Ewdal?!" Mi vat: "Kerem ki" Pey-
nameyê mi zî ard ziwan tepîya, bi a beş
û vat: "Tiyê zî tîya ha?! Ti çi mihal he-
pîsxane dê Bursa ra ameyê?" Heyecana
mi bîbî diqatî. Mi persa ci bêciwab nê-
verde û dima vat: "Ombaz winî aseno
ki tiyê mi rind şilasnenê. La mixabin
mi ti nêşilasnayê qisûr mewînî."

Ombazo ki newe amebî vat: "Mi zî

ti pede nêvetê la ez to rind şilasnena."
Ombaz xorî winîyayê çiman dê mi ra.
Dest kerd bi ziwan dê ma kirmancî û
vatenê xo ramitî: "Ti do zî mi bişî-
lasnê wextê ma zaf o."

A game ra tepîya mi werdiş xo vîra
kerdîbî. Ombazê newe ameyî him wer-
dişê xo werdê him zî mabên de sohbetê
xo kerdê. "Wexto ki ti tepêşyayê domanê
şima o qij nêweş bi! Rewşa ey senîn a?"

Her pers da eya ez newede ra de-
kewtê heyecanên mîyan û mi vat: "E.
Nêweşiyên da doman dê ma e qijî es-
tibî. Çend serri tepîya hermete o berd
Amed de emelet kerd la nika rewşa ci
rinda. La wilahin nîno mi vîrî ki wexto
ki ez dekewta hepîsxane o nêweş bi! Ti
kotî ra zanê? "Ey tenîya vat?" Û vat:
"Ez zana" û birna. Dima vat: "Ma a
roje meymanê şima çînêbî?"

Ez vera e rojan bibîya rêwî. Kitekitan
dê virardenan dê e rojan mîyan de ez
geyrayê ki newede ra bîyara xo vîrî. Ey
vat: "Raştay ser zî roja ki ti gêriyayê bin-
çim ombazî zaf kewtî ver. La çiyêno ki
kesî dest ra biameyê nêmend bi."

Ma firavîne werdî tepîya erdî ez
nêragirotê. Ma hewş dê hucra de, pê-
germoke de, sohbetê xo virardenan dê
e rojana kerdê germ. Ê ombazê ki ma
e rojan de pîya bi û ewro bîyê tewr dê
karwan dê nêmerdan ma jew bi jew
newede ra yad kerdî.

Sernî da sohbetî de ey mi ra pers kerd
û vat: "To hewna ez nêşilasnaya?" Mi ci-
wabê ci da û vat: "La wilahin ez xeylekê
fikiriyaya la hewna mi pede nêveto."

Ombazî vat: "Min o to vîrî wexto
ki to dewar veradabî mîyan dê xele dê
verdê dewe û ti amey bi binî da dewe,
pirdî bin?"

Bi a pers da ombazê Harûnî ya
ma rîpelê diwêş peran vera pey dim-
day û şime a roje. Ez çehardêsan
mîyan ra vijiyabîya şîbiya a roje. Vi-
rardenî zey dê a çirka de biçewê mi
çiman vero bî. Verê coy diwêş serri.

Nîmeyê şewe bî. Ez hermete û hîrê
heme domanî. Ma hewnên do xorî de bî.
Goreyê îşaret dê mabên dê ma de camê
pencera ceneya. Ez bi hewn şenikîya de-
mildest weriştibîya xo ser. Hermete zî
bîbî aya. Ez vijiyaya tever ki sîyalayên
êwan de denîşyayo. Ombazo Reşo bi. Mi
virare piştî pira, serweşey kerdî. Ma ra-
vêrdî zerre, bi betanîya pencera girote û
lemba vistî aci. Ombazê Reşoy serweşey
nimçe bîmê û vat: "Ombazo Ewdal. Ez
tenîya nîya. Di ombazê binî êyê binî da
dewe de pirdî bin de, raya to pawenê.

Ters dê veng dê kutkan ra mi nêwetard
înan bîyara. Wîrdîna ombazî, ma pîya
ware do pîroz ra newe ameyê. Hurdîna
ambazî zaf mihîmi yê lazimo e bêveng û
bêhes biresê ca dê xo. Ti şorî înan sila-
met bîyarî ma do dima serweşey bikerê.
Mesûleteya înan zaf giran a."

Wezîyet zaf hassas asayê. Ez vijiyaya
tever mi verê verikan kêverê hewşî akerd
û dewar verada. Dewe vero hêgayê xele
dê axayan estibî. Xeli eşte saqey. Dewar
xeli mîyan ra rin bî vila tepîya mi xo ve-
rada binî da dewe û vera pirdî liwaya.

Hurdîna ombazî pirdî bin de ronîş-
tey bi. M îşaret da, înan zî ciwabê mi
da tepîya ez şiya ci hetî, mi virare
piştî pira. Ê tekoşerê şar dê mi bî. Zey
dê leteyan dê zerî da min a bî. Estbi-

yayenena înan omidê mi kerdê gird.
Bi a şadeya mi ray û rêça dekewten da
mîyan dê dewe ci rê vatî.

Dewar xeli mîyan de bînbî vila. Om-
bazan bêveng, mi zî bi vengên do berza
dewar arêdayê pê. Ze ki ez dewarî de lej
bikera. Ge ge ez bi manga da beleke ser
di qîrayê: "Soxê! Vergî bikiştayê. To fina
kêverê hewşî şikito! No derdê to do se
bo. Qandê e şit dê to nêbiyayê nika re-
wnayo mi ti rotibiya!" Bi a rêbaza vengê
kutkan dê dewe bîyabi. La derdê "kut-
kan" dê dilingan nêanciyayê. Ê pey hesî-
yay bî ki ombazî yenê dewe tepîya, şewe
hewn înan çimî nêkewtê. Çimê înan key
dê ma ser o, hal û hereketan dê min o bi.
Zey dê pirhebokana "Boya xerîbe anê."

Wexto ki mi dewar kom ke û ramit
hewş, ban dê ma vero, dar da elektrîkî
bin de e "dilingan" ra jew denîşyabi.
Vat: "Se bî? To fina dewar veradayo xele
dê şarî mîyan. 'Eybo eyb! Nê soxeyê
kêverê xo mezbût ki!"

Gurme gurma zerî da mi bi. Mi rew
rewki dewar fetilnayê û dayê tîmîyan
ro ki gulbekî şîrê hewşî xo pîze de
vatê: "Ya rehê alemî. Wa o ombazan
nêvîno se vano wa vajo" Mi vatenê ey
nêaşnawitê. Raştay ser ombazan zî rê-
baze rind ardîbî ca. Xo dalde dê dewa-
ran dê berzan de rind nimit bi. Bê ki
kutiko diling înan bivîno tewr dê de-
warî de ravêrdîbi hewş û şîbî axure.

Ma o talûke ravêrnabi tepîya hetanî
destê şewdirî sohbet kerdîbî. Ombazî
hiwayê û vatê "Ombazo Ewdal. Hele
vaje kotî ra ame to vîrî ki ti dewarî ve-
radê xeli mîyan û ma zî tewr dê naxirî
kerê û biramê axure?!"

Mi vat: "Ombaz ma verênanê ma
billa heq vato" Ters merge liwer o?!
Ters çimeyê rêbazan dê tedbirgiroteno.
Çiyê ki nîne merdimî vîrî ters ano mer-
dimî vîrî. Bes wa merdim biwaza û ze-
rîwaşttox bo. Wexto ki merdim xo zeri
ra bido kar dê xo, ray û rêbazi merdim
vero rabênê. Serkewtene bixo yena." û
ombazî hiway bi.

Ê wîrdîna ombazan ra jew ombazo
Harûn bi. O wext hewna ciwan bi.
Zimbelê ci newe ariqay bi. Wexto ki
ma qalê a roje kerd, o xorto ki porê xo
kiştî ser şane kerdîbî, zincî barî çimê
belekî xorî winîyayê, to vatê qey ki
barên do girano ci paştî ser o, keserê
xorî antê, qisey nêkerdê ame mi vîrî...

Harûnî zimbelî veraday bi, hepîs-
xane de bîbî qelaw. Ê xortê dê bejnbarî
ra eser nêmend bi. Merdimên do re-
saye û bîyaye vijiyabi. Rî dê ci de çir-
çanê janan dabi tever.

Sohbetê ma her ki şiyê biyê germ.
Mi ci ra persê, e ombazê ki ma pîya
mendîbî û ray da doz da welatî de bibî
istareyê şewandê welatî kerdê, ey zî
mi ra persê diwêş seran kerdê, ki
senîn hepîsxane de ravêrdîbî.

Wa cenîyê dican xo hemet bikerê

Cenîyên bi hemle lazimo ke goreya zanistan hereket bikerê ke dema ke pitik pîzeyê mayî de ya/o û welidyeno beno tût weyekerdîşê de çîyên muhîm ze gureyê pîroz kuno milê mayan ser û lazimo ke mayî ney gureyî weş bikerê

Cigeyrayîşên serrên peynî yê zanistan vetê weş vetê orte ke pitik dema ke pîzeyê maya xo de yo-a şikyeno bi nêweşîyan bikûra-o. Semedê ke pitik dema ke yeno dinya beno tût nêweşîyan ra rizgar bibo ra zanîty tikey peşnîyazan kenêy.

Demake merdim ewnîyeno pêşnîyazên zanistan, kamcin cenî ney çîyan pêk bîyaro, ihtîmaleke gird do mekûro tenganey ke pitika ey pîzeyê ay de nêweş bikûro û dema ke pitik yeno dinyayî mecbûr nêmaneno ke tûteya xo bi têkoşîna nêweşîyan bîdomno.

Peşnîzê zanistan ra çend xalên muhîmîy wina yê; maye dema ke hemle manena, 2-3 hewteyên verî semedê ke ber weş bigo ra werdên baharatin û bi teybet zî nane û tewrên înan ra gere xo dûr bifino. Pey ra zî heta ke destê ay ra yena gere ney tewran tayn bûro.

Eger maye cigare (çikare), made-yên serweşey kenêy, tirşey û tûjeya zaf ra gere xo rizgar bikero.

Dema hemleley (dicaney) de maye gere xo ne zêd bido serd an zî germî ro. Lazimo orteyê ci bivîno. Eger probelmên tansiyonî estbo lazimo ke daha zî zêd gere haydarê xo bibo.

Maye gere karên giran mekero û dema ke kar kena zî gere xo meqelifno.

Zereyî mayî şîna çiçî heta ke destê ay ra bero wa bûro ema, eger çîyên ke ma çorde ard ziwan û zîrara înan esto gere mewro û meşimo.

Mengên peynî de lazimo ke maya hamle rayîr bimeşo. Yanê spor bikera. Çimkî dema verê welidnayışi eger maye bêhereket bo, beno ke probleman bicuya û ihtîmala nêweşîyên tewr bi tewran awan bibêy ra, lazimo ke, bi sporî verê nêweşîyan bêro girotiş.

Pitik welidya pey ra lazimo ke şitê xo herî tayn heta 6 mangan bido tûti. Tûtê ke şitê maya xo nêşimîte, qels, kilm, an zî kemaneyeke tede vejyeno û heta ke bimiro ey kemaneyan xo de çarneno. AMED

Girewa Veyşanbîyayîşî

ROŞNA NAMDAR

Zindanî rayêka bîne benê şahidê xo-verdayîşê giroteyanê azadiye yê kurdan. Bê ku goş bidê dêsan û caxanê zindanan ge dijminî dorê yîne de pêşnayê; giroteyanê zindanan rayêka bîne mojna ra ge fikrê azadî û rihê şoreşgeriye nîno zefî kerdîş û bîndestkerdîşî.

Tarîxa na çande xoverdayîşê rûmetî û estbîyayîşî yê kurdanê vakûrî şîna heta 12'ê êlûle, ay rojî ra heta roja eyroyîne ne fikir û waştîşê dagirkeran bedelya, ne zî tekoşîn û xoverdayîşê kurdan sist bi. Mîyanê 30 serre tekoşîna azadiye de girotan hem bi fizikî hem bi rihî xoverdayîşêko zaf pîl mojna dagirkeran.

Na tekoşîna ge bi çaran dest pê kerda, eyro bi hezaran domêna û heta destkewtişê azadiye go bidomîyo.

Eyro 41 rojî yo ge girotey azadiye seba azadiya Serokê şarê kurdî kewtê girota veyşanîye. Lazim o şarê kurdî ro nê xoverdayîşê tarîxî wayîr vecîyo. Ger ewladê ma, wayê û birayêy ma, daye û bayêy ma mîyanê ay zehmetî û bê îmkaniye de eşkayê no qayde biryarêka cuyîyanî bigirê, ma bi nê îmkananê xo eşkenê zehf awayan de wayîr ro xoverdayîşê yîne yê birûmet î vecîyê.

Eyro lûksêke ma yê bêvengmendîşî çînî yo. Na saete ra tepya bêvengmendîşê ma beno sebebê xetereyê cuyîne yîne! Peywirêka tarîxî milê ma ser de ya, ge ma eyro na peywîre bi ca nêyarê siba ma go hemverê tarîxa merdimahî de nêşikê serreyê xo berz bikerê, ma go nêşikê wijdanê xo pak bikerê. Ge ma bêveng bîmanê dijminî zehfirê ma go zîrar bidê giroteyanê azadiye ro.

Ewro bêvengmendîşê ma, bêvengmendîşê dijminî talûketîrî yo. Ma wexta peywîra xo yê wijdanî û welatparêzî bi ca bîyarê, dijmin go mecbûr bîmano ge waştîşanê giroteyan bîyaro ca; la ge ma serreyê xo bikerê binê qûmî, wijdanê xo bikerê mîyanê kîsikî û dalaqnê û hişmendîya xo ya azadiye biroşê a gamî ma go bibê sebebê dest ra berdişê cuyîne giroteyanê azadiye, ma go bibê sebebê vînbîyayîşê merdimahîye. Keso/a ge derbarê kurdbûniye xo de şik de nîyo/a lazim o bêveng nêmano, bibo vengêke azadiye rê.

Wendoxan ard ziwan ke namûsa kesî an kesan nîyê

Pelîn İKTUEREN - İZMİR

Yürda Zanîngeha Egeyî ya Bornovayî de bi rojano ke çalakîya wendoxanê cenî esto. Semedê ke mîyanê wendekaran de çîyayey esto ra çalakî kenêy.

Wendoxan ard ziwan ke, ma emanetê kesî nîyê. Goreya wendoxan rayîrberî ze emanet ewnîyene înan ra, aciz bîyê: "Nêy qalên rayîrberan ze vatişê AKPî ke senî ewnîyeno cenîyan ra yeno. Ma mecbûr nîyê ke qalibên rayîrberey û AKPî de bicûyê. Ma yew kes êy. Nasnameya ma ya cenî esto. Ma namûsa kesê nîyê."

Cenîyê ke yurdî de manenê çalakîya domnenê. Anê ziwan ke heta ke waştîşê înan yê weşkerdîşê şert û mercên yurdî weş nêbêy do çalakîya xo bidomnê û pankarata 'To rê çiçî KYK, ez 11 de kuno zereyê bonî' mojnay rayîrberan.

Goreya wendoxanê cenî, no sîstem

tenê zanîngeha înan de nê hemeyê yurdên Tirkîyayî de esto û no cenîyan zaf eciz keno: "Yürdên mêrdedan de heta serê sibayî ronîşenê û nêverdanê ke ma ronîşê. Dema ke ma ronîşenê fenerî danê çîmanê ma ro."

Goreya wendoxanê cenî, mudirê înan her tim zextan cenîyan sero keno û wazeno ke heme kesîy saeta xo de bêrê û şêrê û no zî cenîyan zaf nerehet kerdo ra dest bi çalakîya xo kerdê. JINHA

AZADIYA WELAT
Zozan Basın - Yayın Adına
İmtiyaz Sahibi
Halime PARLAK
Yazın İşleri Müdürü
Fatma AKTAŞ
Yönetim Yeri:
Diclekent Bulvarı
Termil Apt. Kat:3 No:9
Kayapınar / DIYARBAKIR
İlare Tel: 0 (412) 251 38 88
Yayın (Weyan)
TEL: 0 (412) 237 48 90-91
Fax: 0 (412) 237 48 89

Baskı (ÇAP):
Stenbol: Gün Matbaacılık, Reklam, Film,
Basım, Yayın, Tan. San. Tic. Ltd. Şti. Telsizler
Mevkii Beşyol Mah. Akasya Sok. No: 23/A
Küçükçekmece / İSTANBUL
Tel: 0 (212) 580 63 81
Edene: Arslan Güneydoğu
Gazetecilik, Matbaacılık, Kağıtçılık Yeni
Doğan Mah. 2108 Sok. No:13/A Yüreğir /
ADANA
Tel: (0322) 346 03 71-72
Genel Dağıtım:
Turkuvaz
Dağıtım Pazarlama

Tirkîya bi kurdan henekê xo kena

Qirkerdişê TSKî yê bi teyareyên şer ke Roboskî de 34 gedeyên kurdan yê ke bezîrganey kerdê hewna roşnî nêbiyo. Şar û sazîyên sivîlan zaf ard ziwan ke, wa berpîrsîyarê qirkeridişî bêre vînayîş û cezakerdiş. Ema nîyame vînayîş.

Wazenê binax bikerê

Derheqê dawa Roboskî de wekilê Şirnexî Hasîp Kaplanî ard ziwan ke, dewleta Tirkîyayî bi 75 mîlyon kesen henekanê xo keno û vat: "No dawa Roboskî skandaleke o. Ema wazenê serê ey bigê û bin ax bikerê. Çimkî dosya dozgeriya sivîl ra ameyo eşrawitişê dozgeriya lejkerî."

Dosyaya ke derheqê Roboskê de amede bibî şirawitê Dozgeriya lejkerî ya Komitaneya Kolordîya 7'in a Amedî. Ney sero zî sifte BDPîjan betekê xo mojnay û ardî ziwna ke no hawa taktîk goreya tarîxî, serê qirkerdişî girotiş o.

'Dewletî qirkerdiş qebûl kerd' Kaplanî wina devam kerd: "Bi no hawayê dewletî kişteke bînî zî vejya

orte. Dewlet vano min qirkerdişê 34 gedeyê kurdan kerdo ra ez dosyayî şiraweni lejkerî. No yeno ey maneyî."

Kongreya BDPî ya 2'yine bi serkewte bi

Kongreya BDPî ya 2'yene Enqereyî de ame viraştîş û qedîya. Kongreyî de qisekerdoxan bal ant aşî û çareserîya problemên kurd. Nînan serekê verî yê BDPî Selehetîn Demîrtaş qise kerd û ard ziwan ke raştêya Serekê PKKî Abdullah Ocalanî wa bêre vînayîş û muhabat bêro qebûlkerdiş û şifreyên çareserî tarîxî de nîmîteyê. Demîrtaş rayan bi Hevserekê BDPî.

Demîrtaş akertişê kongreyî de qise kerd û Têkoşîna Azadiyî de ked û araqa ey biyo hemeyan yew bi yew slaf kerd û ard ziwan: "Kesên ke ked dayê dawa kurd û kurdewarî soz dayê maya xo, dormeyê xo û şarê xo. Heta ke azadî pêk meyro do hamcûbîyeta xo bîyarê ca ra do têkoşîna xo bidê."

Demîrtaşî nîşan kerd ke peymanên ke dinyayî de ameyê kerdiş, Kurdistanî kerdê 4 perçe: "Şifreyên çareserîya şarê kurdî tarîxî de nîmîteyê. Ma heme deman de şifreyan anê vîr. Têkoşîna Mele Mistefa, Seyîd Riza, Şêx Saîd, Seaîdê Kurdî, Ehmedê Xanî, Meleyê Cizîrî, Deniz, Mahîr, Huseyîn, Yusuf, Ulaş, Omer Ayna, İbrahim Kaypakkaya, Mazlûm Dogan, Kemal Pîr, Hayrî Dûrmûş, Rustem Cûdî, Berîtan, Egîr berz kenê. Ma do Aydin Erdem, Halîl İbrahim Oruç, Ceylan Onkol, Enes Ata, Orhan Dogan, Yildirim Ayhan, Mehmet Sincar, Vedat Aydin, Hasret Gultekîn Hîrand Dîngkan do vî ra mekerê. No 13 serro ke Rêberê Şarê Kurd 12 mîtroqareyan de yeno tepîştîş zî vîra mekerê." Girse qîra: 'Bijî Serek Apo'.

Enqereyî Derheqê kongreya BDPî cipesayîş akertiş. Dest bi xebata akertişê cipesayîşê kongreyî kerd.

'Do çend kesê bînî bêre kiştîş'

Birîna Tirkîyayî ya herî gunî vinî keno KCKe yo

Bi serrano ke dewleta Tirkîyayî zafereya BDPîj, rojnameger, roşnîvîr, akedemîsyen û daha zaf kesên bê gune, bê delîl û bê nîşan zere de bi nameyê KCKî tepêşeno. Bi serrano ke îdianamey ameyo hedarekerdiş û bi rojano ke îdianame ya ke, bi îdiayan pûç yê ze, goşdarîna telefonan, emay û şahidên nîmîteyan ameyo hadrekeridiş yeno wendiş. Beno ke tikey kesan 'KCK'î ra tewr bi tewr bajarano de tahlîye bikerê, goreya pawitoxan no nîno maneya ke yên bînî sîwdar ey û wazenê ke muvekilên înan hemeyî bêre verdayîş.

Goreya pawitoxan derheqê muvekilanê înan yê ke bin banê KCKî de ameyê girotiş bi rojano ke îdianame yeno wendiş emam hemeyî

pûç û veng êy, zereyê gozeke zî pir nêkenê û miqama îdiyan semedê ke muvekilan daha zêd zere de tepêşo ra wext xerç keno û bile heq û sebep muvekilan zîndanî de tepêşenê.

110 giroteyên bi halê girote bi tamamî 175 siyasetmedarîy, bin banê 'KCKî' de Dadgeha Giran ya 6'ina Amedî de yenê daraznayîş. Hertê bînî ra zî şariştanên bînan yê ze Êlîh, Stenbol û tewr canyên bînan de zî dawa bî û bî û tayn kesîy amey tahlîyekerdiş. Her darazî de dormeyê adliyyeya Amedî û yên bînan de, hêzên ewleheyî mirîçik nêdanê perayîş.

Pawitoxan her tim ard ziwan ke, lazimo ke hemeyê muvekilîy serbest bêre veradayîş. Çimkî sîwdar înan yê ke bi dilîl eşkera bo çînê.

Zîndanên Tirkîyayî de giroteyên KPKî û PJAKî ketî greva veşaneyî ya merdişî. Grev kewt 41 rojanê xo. Heta ney gamî rayîrberên Tirkîyayî giştano xo zî qabê giroteyan nêleq-nayo. Her hal wazeno ke hemeyî bîmrê. Ema giroteyan anê ziwan ke, semedê azadiya Ocalanî û mafê kurdan eger îcap bikero heta merdişî zî rayîra xo xêz kerdê.

Malbatên giroteyan semedê azadî, weşî û asayîşê Rêberê PKK Abdullah Ocalan û ziwanê kurdî û mafên kurdan kewtibî greva veşaneyî, Meclîsî de kombîyayîşê viraşt.

Nameyê mehkûman ser Haydar Kiliçaoğlu, qalî kerd û îfade kerd ke gereke waştîşê mehkûman bi lez bêro ca û Ocalan de wa dîyalog destpêbikero. Wa azadî, ey weşîya ey pêser bidîyo. Nêxna na mesele safî nêbena û hete bînî ra zî waşt ke wa mafê kurdan û ziwanê kurdan zî bêre şinasnayîş.

GÜN TV de xeberên kirmancî

GUN TV her roj saet 5 û nîm de weşana xeberên kirmancî dest pê kerd. Armanç verê asîmilasyonî neştêreke bidê bidê ziwani û emelîyat bikerê ke ziwani daha zî avere bişêro

NAVENDA XEBERAN - AMED

Zarawayi kirmancî her serr gamanê xo yê newe erzeno û weriştô payan ser û gaman erzeno. Na gam zî GUN TV ya ke Amedî de weşana herêmi keno dest bi bernameya xeberên kirmancî kerd.

Edîtorê xeberên kirmancî Enwer Yilmazî ard vîr ke armanca înan xizmeta ziwani yo. Semedê ziwani avera bişêro heme dem û zehmetîyan de xo mecbûr vînenê ke ziwani ser de xebat bikerê kurdan xeberên newe ra haydar bikerê ke polîtîkaya dinyayî de cayê xo bizanê û wina dewam kerd.

Televîzyona Gun TV a ke Amed de weşana xo kena kirmancî ra pey nika zî bi kurdîya Kirmancî (Zazakî) de weşanê xebera rojane rê dest pêkerd. Edîtorê servîsê kirmancî / zazakî yê GUN TV Enwer Yilmazî ard ziwani ke, zazakî ser, xebata înan di serre vere cû destpêkerdîbî û nika ê ameyê merheleya weşanê xeberanê rojane.

Televîzyonê ke Amed de weşana kena Gun TV, bi Kirmancî (Zazakî) de do her roje weşanê xeberan bivirazo. Edîtorê servîsê Zazakî yê GUN TV Enwer

Yilmaz vere ci zî kirmancî ser o xebatî kerdîbî. Yilmaz îzah kerd ke, netîceyê xebatananê zazakî de ê resayê merheleya weşanê xebera rojane û wina vat: "Ma ewnenî kurdîya kirmancî zaf aver şiya û averşiyayîşê aye de, a bîya sey ziwani fermî. Labelê kurdîya kirmancî (zazakî) cayê xo zaf tay girota.

Verê asîmilasyonî de gereke her kes pê ziwani dayîka xo qalî bikerê. Semedo ke wendegehan de Tirkî yena qisey kerdene xebata televîzyone cayo ke zaf muhîm gêna. Ez nê xebatanê hêna zî tay vînenê. Labelê eke merheleya defkerdişê asîmilasyonî ma bigêre dest pîl vîneni. Kîştî bîn ra zî, xeberê kirmancî ke ma dest pê kerdî Tirkîya de a yewin a."

Yilmaz bala xo ant çapemenîya muxalîf ser û wina dewam kerd: "Polîtîkayê ma GUN TV de bi zaf ziwani û zaf renginî yê. Naye ra zarawayi kir-

manckî zî hîni cayê xo weşane de giroto. Ma na xebate hetê çapemenîya muhalîfî de zaf muhîm vîneni. Şarê ma zî no program ra zaf pozîtîf ewnenî.

Eke şima yew ziwani qedexe bikerî o wext şima ruhê şarî zî çin kenê. Bitaybetî, gedeyan ser o zaf diqet bêro kerdene. Gedeyan (tutan) ser o kay û polîtîkayê pîlî est êy.

Serekwezîr Erdoxan, derheqê Tirkîya de vana; "Gereke înan ziwani dayîka xo de perwerde bêgêrê." La 20 mîlyon kurdî ke sînorê ey de manenê înan nêvînenî. Eke mewzû ma bibê çimani xo pêceno. Aye ra Safîkerdişê meselayan erey beno. Wazene ke xo ra hîna wext bîyarê meydan û prosesê (pêvajoyê) asîmilasyonî tamam bikerî."

Yilmaz pêynîya qalîkerdişê xo de: "Tîya de ma zî wazenê xebatanê asîmilasyonî berteraf bikerê. Gereke şarê ma no muhamele ra azad bibo. Tîya de Yew neştêr zî ma danî asîmilasyonî ro."

Her roj saet 5 û nîm de

Edîtorê xeberên kirmancî Enwer Yilmazî berdewameya qiseyên xo de ard vîr ke her roj saet 5 û nîm de şarê xo ver de bi xeberên newe yê rojane GUN TV de yê: "Ma semedê kurdên ke kirmancî fam kenê û zanê bê xeber nêmanê ra, her roj saet 5 û nîm de GUN TV de bi xeberên xo yê teybet an zî rojane şima ver deyê. Tenê rojo seme û yewşeme na gam xeber çinê bê ema hewldayeno ke ey rojan de bî bibo."

Tirkîya gedeyên kurdan hewna kişeno

Hêrêma kurdan de TSKa Tirkîyayî semedê ke muhîmatê binê erdî yê ze mayin û yê ke nêteqayê kerdê binê erdî an zî nezaney ra înan ra kewto war û na gam binê erdî de ternayê û cayê înan nêzanê, ser bi ser bi varayîşan ve-yyenê teber û gedeyên kurdan ke dewar û sewalan verde an zî semedê kaykerdişî dema ke dormeyê dewî de

geyrenê înan vînenê û nêzanê ke çiqî yo. Peynî de destê înan de teqeno û seqet an zî mirenê.

Her ser herî tayn bi desan malbatîy ney problemîy cuyenê û gedeyê înan herî tayn seqet manenê. Ema zaferey mirenê û benê qurbanan TSKî. Malbatî her çiqas gere kenê zî dadgeh heq nêdano malbatî û her tim hetkareya TSKî kerdî û kena.

Ney mengî nezdi des qezayên wina amey gedeyan ser. Herî peynî zî dewa Sind (Çorakli) û Çubuklu de çopa lejkerey esto. Uca de teqînek pêk amebi û Samî Aktî (13) birîndar bibi û berdîbîy Nêweşxaneyê Wanî. Ema uca de çend rojan pey dermankerdişî ra canê xo dest ra dabi. Birayê ey Selamî Aktî (9) zî derman bîyê ema

ey zî canê çend rojan ra pey dest ra da.

Edeneyî de taxa Dadaloglu de dema ke şar semedê tecrida Serekê PKKî Abdullah Ocalanî bêro wedartişî ra, çalakî viraştîy. Ema guleya polêsan ya ke nîno zanayîş gina Hayrunîsa Gugerî û birîndar kerdîbî.

Herî peynî zî B.Y û H.Y.

Na gam zî gedeyên bi nameyê B.Y û H.Y êyê ke qezaya Colemergî Geverî de netîceyê teqayîşî de birîndar bîy. Dermankerdişê yînan hewna dewam keno.

Semedê ke ekîba cigeyrayîşî erey ameyo cayê teqînî ra malbat betekên xo mojnay.

Ze ney gedeyan gedeyê bînan yê ze, Ceylan Onkol û Solin û daha zafêrî gedey canê xora bîy û zaferey zî seqet mendêy. Lazimo ke dewlet ney sero bivindero û herêmen talûkeya teqînî estêy bingo binê qontrolî ke wa gedeyê kurdan nêmrê. AMED

Tarîxî de raya sifteyîy êzîdîyan konferans viraştîy

Konferansa Êzîdîyan ya ke dinyayî de raya sifteyîno Amedî de Parka Sumerî de ame viraştîy. 'Ma xo bi rêxistin kenê û azadî vero ra rayîra şinê' name kerdîy. Konferansa xo ya tarîxî 17-18 citmengî de darfina.

Encamnameyî de; Hewcadereya bi rayîrbereya êzîdîyên Kurdistanî esto ke Konferansa Netewî ya Kurdan de xo weş îfade bi kerê. 3 komîsyonê ke; Vîrazayîşê Kongeryî, Konferansa Netewa Kurdistanî û Çarevînayîşê Cîvata Êzîdîyan do bêre viraştîy. Lijneya Cenîyê Êzîdî semedê xebatên cenîyan do bêro awankerdiş ke problemên her tewran yê cenîyan bêre halkerdîy. Weş yeno vînayîş ke wa êzîdîy bêre komên ke êzîdî zaf êy ser û yewiteya xo daha zî xurt bikerê. Komîsyonek do tarîx û bawerîya êzîdîtey bişopno gere bêro awankerdiş. Ney ra pey do 2 serran rayê konferans bêro darfinayîş. Tikiy perçê Kurdistanî de bawerîya êzîdîyan nîno şinasnayîş, îmha û înkâr ferz yeno vînayîş. Têkoşîna nasnameya êzîdî û bawerî lazimo ke daha zî geş bibo. Semedê êzîdîy karê xo weş bikerê ra Amed û Mêrdînî de cayê înan wa bibo. Semedê cayên tarîxîy yê êzîdîyan bêro restorekerdiş xebatî gere bêrekerdiş. Nufusa êzîdîyan gere bêro tespîtkerdîy.

Delegeyên konferansî semedê wanûna Iraqî ra xala 140 bêro ca lazimo ke xebatîy bêrekerdiş.

Partîya HDK hawayê fermî Tirkîya de ame ronayîş

Partiya Demokratîk a Şaran (HDK) Wezeratê Karê zerrî ra muracat kerd û ronayîşê xo yo partî îlan kerd.

Partiya Demokratîk a Şaran aş-

manê verînan de Enqere de ameybî pêşer û eşkera kerd bi ke do bibê partî. Naye ra, HDKî sere da Wezaretê Karê Zerrî ra Partiya Demokratîk a Şaran

îlan kerd. Muracat de Hemserekê pêroyî yê HDK Prof.Dr. Fatma Gok û Yavuz Onen amey nîşandayene û heyeto pêroyî zî 74 kesan ra pêk yeno

Qedrîcanî can dayo canê kurdewarey

Qedrîcan zî z eheme roşnvîrê kurdan semdê kurdewarey têkoşîn dayo û welatê xo ra mecbûr koç kerdo. Hima heme xebatên kurd perwery de esto û têkoşînê de vindertiş çîçî yo nêzanayo û heta merdîşê xo zî xebata xizmeta ziwan û çanda şarê xo kurd kerdo

MAMOSTE SILÊMAN

Nameyê roşnvîrê kurdan şair û nûstox Qedrîcanî; her wext de, Seyda Cîgerxwîn ve Osman Sebrî reyde yeno vatiş. Qedrîcan zî sewîyeya înan de yew roşnvîr o.

Qedrîcanî, roşnvîreya hereketê kurdan de, bi xebatanê xo yew rolo pîl kaykerdo. Qedrîcan, 1911 de Dêrik de ameyo dinya. Nameyê piyê ey, Cano yo. Dêrik de bezirgan (tuccar) bi û dikandarey kerdnî. Cano roşnvîr bi û waştî ke, gedeyê ey zanaye bî. No semed ra gedeyê xo dayî wendiş. Qedrîcan, dibistan Dêrik de, dibistano mîyanên Amed de waneno. Qedrîcan û imbazê xo Reşoyê Dêrikî (Reşîdê Kurdî), Konya de wendegehê (mek-tebê) mamostetî qezenc kenî.

Ders dano ciwanan

Qedrîcan, hem waneno, hem zî bi kurdî şîran nuseno, wazeno ke, derheqê tarîxê kurdan de, cêgêrayîş biko (bikero). Tatîlê amnanê (hamnanê) de, yeno Dêrik, bexçeyê piyê xo de, ciwanan pêser (kom) keno, derheqê edebîyat û ziwanê kurdan de, ders dano nê ciwanan.

Hima wendegehê (mektebê) mamostetî nêqedinabi, bi imbazê (hevalê) xo Reşîdê kurdî, bi sucdareya barkerîye (bolucîye) ra yenî tewiştîş. Qedrîcan û imazê xo Reşîdê Kurdî, wexto ke hepisxane ra vejînî, wazenî ke, wendegehê mamostayîye (mamos-tetîy) dewam bikî, labelê îdarekeran û wendekaranê nê wendegehê ra teda veynenî û nişnî (nêşkenî) dewam bikî (bikerî).

Rayîra zîndanî mojnênê

Derheqê Qedrîcan û imbazê ey Reşîdê Kurdî de, bi desan dewayî abenî û cezayê hepisê danî înan. No semed ra Tirkîya terk kenî, bi rayîrê qaçaxey (qaçaxîye)şonî Suriye. Ancax wexto ke şonî Suriye, sînor de hetê yew grûbê eşqîyan ra sero benî. Ne eşqîy, kitabânê înan veşnenî. No hedîse înan ser o zaf ye tesîrêko xorîn verdano. No sebebê xirabîya nê grûbê eşqîyan, danî nêwendey û cahîliye înan.

Koç kenêy

Serra 1925î ra pey, Tirkîya de, epey roşnvîrê barkarîye (barkerey) ra debînî hepisxaneyan. Epey roşnvîrê kurdan mecbur manenî ke, şêrî Suriye. Qedrîcan û imbazê xo Reşîdê Kurdî, şonî keyê Hacî Axayî. Dima bi wasitaya Hacî Axayî, Kadri, Ekrem Cemîl Paşa, Birayanê Bedîrxanan, Osman Sebrî, Şahîn Bozan, Memduh Selîm Beg û Cîgerxwînê reyde têkilî verazenî.

Qedrîcan tewr verî erebkî bonder

Kurmanckî. Kirmanckî

Ez Diçim Mosko Ez Şona Mosko
Sîwarê keştîyê bum. Ez sîwarê
gemîyî bîya
Tevê pencsed hevalî. Bi panc sey
embazan
Her yek ji wan ji min bêtir. Her yewê
înan mi vêşîr bi ços o
Hinek ji wan Erebin, hinek jê
Çerkez. Tayê înan ra ereb î, tayê zî

çerkez î
Hinek kurd'in, hinek Ermenî'nin.
Tayê kurd î, tayê armenî yî
Lê hemû yek zîman û yew in. La
heme bi yew ziwan û yew ê
Zîmanê dostanî û aşîfî. Zîwanî
dostey û aşîfî
Weke bira em diçim mosko. Sey bi-
rayan ma şonî Mosko

beno. Serê Kanîyê (Eynil Erebin), Şam, Antakya û Humus de mamostetî keno. Qedrîcan, wexto ke Antakya de, mamostey keno, keynaya yew İstanbulîjê, Nîlufêr Xenime reyde zewijîno.

Zewajê ey û Nîlufêr Xanim ra gedeyê ey yê ke nameyê înan, Mîzgîn, Server û Şêrîn yenî cîhane. Demê yewbîyayîşê Suriye û Misirê; yew demo qedexê û otorîter dest pêkeno, roşnvîrê kurdan, yenî tewiştîş. Qedrîcan, no dem de, wezaretî perwerdeyî de xebitîyaynî. Qedrîcan Senê ke zilmû dewleta Tirkîya ra remeno şono Suriye, labelê Suriye de zî fikrê xo yê sîyasî ra çend rayan yeno tewiştîş. Serra 1957'î de Moskovade, delegasyonê Suriye reyde beştarê Festivalê Ciwananê Sosyalîstanê yê Dinya beno. Tirkîya, Îran, Iraq tede Ewropa ra û sewbîna dewletan ra roşnvîr û hunermendî, beştarê nê konferansî benî.

Ewta de Qedrîcan, epey roşnvîran reyde têkilî virazeno û roşnvîran û hunermendanê sewbîna dewletan reyde meseleya kurdan û rayîrê çareserîya na mesela ser o qalî keno.

Moskova de, keyê Prof. Qanate Kurdo de, mêmnan beno. Ageyrayîş de Mella Mûstafa Bazanî zî Rûsya ra ageyreno Iraq. Başûr de, Qedrîcan, Mella Mûstafa Barzanî û imbazanê ey, Başûr de zîyaret keno û yewbînan sinasnenî (sereşnenî) û hîrê rojê keyê Mella Mûstafa Barzanî de mêmnan beno.

Hawar û Ronahî de helbest nuştô
Şaireya Qedrîcanî; tewr zaf, bi kurdî nuştîşê şîran û hikayeyan (çî-rokan) û açarnayîşê kitabânê xerîban ra yena sinasnayîş (sereşnayîş). Celadet Bedîrxanî, 1932- 1951 de, "Hawar" û "Ronahî" vetbî. Qedrîcanî zî mîyanê nê serran de, nê wîrdî ko-

varan de, bi kurdî hikayey û şîrê nuştî. Bê nê nuştîşanê xo, serranê 1943-1946 de Kovara "Roja Nu" ya Kamuran Bedîrxanî de; sey Cîgerxwînê, Ahmed Namîy, Qedrî Cemîl Paşay, Nûreddîn Zazay, Osman Sebrîy û roşnvîranê kurdanê bînan, ey zî bi serran nuştî.

Înan ra teber, Qedrîcanî; kitabo ke nuştîşê orîsê, George Girigîrî nuştî û nameyê ey "Zambaklar Ulkesinde (Welatê Zambaqan de)" yo û kulturê û cuyê Fîniyan ser o nuştî, verê açarnawo kurdî, dima zî açarnawo erebkî. Açarnayîşê nê kitabê dima, Qedrîcanî; epey kitabê ziwananê xerîban ra açarnayî kurdî û erebkî. Qedrîcan, wexto ke beştarê Festivalê Ciwanan beno, şîro ke nameyê ey "Ez Diçim Mosko (Ez Şona Mosko)" no dem de, Rojnameyê "İzvestîa" de orîskî ameyo çapkerdiş.

Yewna het ra şîrê ey yo ke, nameyê ey "Barzanî" yo, bi açarnawo Fransîyan, bi fransîzkî ameyo açarnayîş. Antolojîyê şîranê Rojanî ke "Nîna Alîbegegova hedre kerdo, tede epey şîrê Qedrîcanî bi zîwanî orîskî ameyî açarnayîş. Qedrîcan, hima wexto ke Dêrik de bi, tesîrê gulânê sûranê yê bexçeyê piyê xo de mendbî û no dem de, nameyê şîrê ey yo ke "Gula Sûre" bi nuştî. No şîr hetê hunermend, Ciwan Hecoyî ra "Gula Sûre" ra deyre (strane) viraşta.

Helbestên ey na gam lawikîyê

Sey Ciwan Hecoyî, hunermendanê bînan zî şîranê Qedrîcanî ra deyrî (lawikî) viraştî. Hakan Canî "Ax Welato" ra, Bîraderî "Ez Mêvanê Dilê Teme" ra, Temoyî "Dêrika Çiyayê Mazi" ra û rayna Ciwan Hecoyî "Perde" ra deyrî viraştî.

Qedrîcan wexto ke, Suriye de ciwîyêno, zano ke tewşîno, aye ra eserî ke nuştî, Şam de teslîmê yew cinîya extîyare keno. Qedrîcan, wexto ke hepisxane ra vejîno, na cinîy geyreno, labelê ya (ja) nêveyneno. Qedrîcanî, bi yew şîrê xo, tirkî, erebkî û kurdî xîtabê şaranê nê zîwanan kerdo.

Cîgerxwînê ey ra zaf hes kerdê

Qedrîcanî 1972 wefat kerdo. Seydayê Cîgerxwînê ey ra zaf heskerdnî. Cîgerxwînê sirgûneya ey de, ey reyde imbazey kerda. Cîgerxwîn, zaf wefatê ey ver kewto. Hedê mezêlê Qedrîcanê ser o şîr o ke nameyê ey "ê ji Qedrîcan re" nuştî. Mezêlê Qedrîcanî Şam de yo. Şîrê ey yo ke nameyê ey, "Ez Diçim Mosko" Moskova de yew helate grewta. Ma bi nê şîrê ey, Qedrîcanî, xo vîr bîyarî.

Not; Mi no nuşte, keyepelê "Derîk Kultur ve Dayanişma Derneği (Komela Kultur û Peştayîşê Dêrikî)" ra açarnawo kirmanckî.

Ziwanê ma xurt û geş beno la qîm nîyo

O zaf muhîm zî zîwanêko nêbîyo zîwanê tutan ê zîwanî rê xelasi çinî ya. Ma se kerê se nêkerê ganî ma zîwanê xo bikîme zîwanê tutan. Kurdî-Derî de kursê kurmanckî û kirmanckî dest pêbîyo ema qîm nêkeno lazimo daha zî xebat bikerê

MEHMÛD NÊŞITE

Ziwanê ma kurdî roje bi roje aver şino, xurt û geş beno. Dîyarbekîr de seba averşiyayîş û xurt û geşbîyayîşê zîwanê ma xebatêka derg û dila dest pêbîya. Akerdişê kursan newe ra dest pêbîyo. Sazgeh û dezgehê ma kurdan yê kultur û zîwanî xebatê sey atolyeyan virazenê.

Reyna nê sazgeh û dezgeyî seba ke zîwan û kultur xurt bibo panel, konferan û sey atolyeyî hem bi kurmanckî hem zî bi kirmanckî xebate kenî.

Komelaya DÎSA (Entstîtuya Dîyarbekîrî Sedemê Cigêrayîş û Komele) tarîxê 06.10.2012 Sumerpark de Salona Resepsiyonî de yew kombîyayîş virast û merdimê sey M.Şerif Derince, Vahap Coşkun, Necdet İpekyüz, Altan Tan û Galîp Ensarioğlu derheqê zîwan, kultur û perwerdeyê kurdî de qalî kerdî.

Reyna komeleya Weqfa Koçberî 13-14ê na aşme de reyna Sumerparkde salona 1.de di rojî komxebatêka virast. Na komxebate de perwerde û musnayışê zîwanê kurdî ser o xebatêka sey atolyeyî dest pê kerd. Na komxebate de qasî vîst kesê ke na babete ra eleqeyê kom bî û babete munaqêşe kerdî. Kombîyayîş de M.Şerif Derince,

Muge Ayan, Ronayî Onen û Ahmet Tigrîsî teblîxê xo pêşkêş kerdî. Pêşkêşî ra dima babetî munaqêşe bîy.

Kurdî-Derî de kursê kurmanckî û kirmanckî dest pêbîyo. Sey her seran nê kursan de wendiş û nuştîşê kurdî (kurmanckî û kirmanckî) yeno musnayış. Hetê Zîwan-Komî ra zî kursê kirmanckî abîyo û dewam keno.

Peynîya na aşme de, yanî 31.10.2012 de Konserwatuare Aram Tigrînî dest bi xebata xo ya perwerdeyî keno. Na xebate de dersa kurmanckî û kirmanckî do bido. Dersa kirmanckî (kirdkî/zazakî) hetê grûba Vateyî ra do bêro dayene.

Grûba Xebate ya Vateyî zî kombî-

yayîşê xo yê 22. Dîyarbekîr de do vîrazo. Vîst kesê ke mintiqaya cîya cîyan ra beşdarê na xebate benî do termê trafîkî, nazîkvajî û termê abstrakî munaqêşe bikî û do kirmanckî ya nê terman tespît bikerî.

Goreyê xeberanê medyaya kurdan Enqera de zî atolyeya kirmanckî abîya. Na atolye hetê Kurdî-Dera Ankara ra abîya û xebata xo ya kirmanckî kena. Reyna Kurdî-Der a Semsûrî hem kursê kurmanckî hem zî kursê kirmanckî dana. Nê xebatan ra keyfê merdimî yeno. La tena bi nê xebatan birîna ma derman nêbena.

Ganî ma zîwanê xo aktualîze bikîme û ma zîwanê xo bikî zîwanê rojane. Ganî ma şaro kurd xo miyan de bi zîwanê xo qalî bikerîme. O zaf muhîm zî zîwanêko nêbîyo zîwanê tutan ê zîwanî rê xelasi çinî ya. Ma se kerê se nêkerê ganî ma zîwanê xo bikîme zîwanê tutan.

EVDILA QASAN

Vajevan (Wêjevan) William Faulknerî derheqê hêvîye (Omîd) de enewa vato: "Eke min ra biameyinî waştîş ke, mabênê cuyêkê êşên û bêcuyî de yew bivîcêne, ez ke bêvindertîş cuyê êşên bivîcêna. Mêrdimî çende derheqê cuyî de xerabî qal kenê, wa bikê. Min çiray hêvîya xo vin nêkerde. Ez hema nêzana ke kê senîwa hêvîya xo vin kenê, ez hema bonder nêbiya."

Hêvî (ye) yan zî omîd, çekûyê hemwate yê. Goreyê min hêvî nêresayîş o. Waştîşo ke ma destan ra nîno, ma bi hêz û kuwetê xo ey nêrisenê yan zî nêşênê pêk biyerê, ma ey teslimê hêvîyanê xo kenê, ma lawa kenê wa yê pêk biyerê.

Nuştoxê kirmanckî Huseyîn Karakaşî hêvîye yan omîd xo rê kerdo sey estûnêke, meseleyê xo binî de lîcayê. Pirtûkê xo bi ristaya "Omîd est o" reyde name kerdo. Di miyanê pirtûkî de şeş meseley ca gênê.

Bare û babetê meseleyan mabênê nê çekûyan de saz biyo; lejê mabenê mêrdim û xozaye, bawerî û yeqînkêrdîşê şarî, nêzaneyî, çikûsî, mihêrî û feqîrî, hêvîye û omîdî...

Hevîdarê hêvîyan

Xora miyanê meseleyan ra meseleya "Xewf" meseleya "Wayirê Hê-nîyê Mamedî" di miyanê Antolijiyê hêkayanê kirmanckî de zî, amey weşanayîş.

Ziwanê nuştoxî asan û hêrikbar o. Ziwanê xo yê heremî (mintiqayî) seveknayo. Finak çekûyê sey; berey (herey), este (astik), kî (zî), kuça (kemere, sî), viste (fişte), vost (vazda), humartene (amordene)... û êb. di miyanê kewane de amey nuştîş ke wa karê wandoxan asan bibo.

Meseleya "Omîd est o" ra vêşêr (hepîxane de), ca û warê meseleyanê bînan dewe yo. Di dewe de qewimênê, şikl û dirûv gênê. La miyanê meseleyan de zî yeno fehmkerdiş, şarê ma vera xo daya şarîstanan mihêyîrî û bêwayîrêya niştécayanê dewe dest bide biyo. Şeweyê neqlkerdişê meseleyan, şeweyêke qlasîk o. Meseley yenê neqlkerdiş qewimênê, encamgirewtîş karê wandoxan o. Kê şênê vacê, heme meseleyan de no tewir rêbaz ameyo karar-

diş. La nuştoxî meseleya "Wayirê Hê-nîyê Mamedî" û meseleya "Xopan" de sey meseleyanê qerfî û tinazî ma vernayê, nêzaneyî û çikûsî lehengan dayo verê vayê xo, inan tengezar kerdo.

Nuştox derheqê hêvîye de sey William Faulknerî nê fikrîyayo, ey hêvî enewa rave kerdo: "Min vîr de bi ke ez ey ra vajî "Omid tu ya" labelê min nêva. Nişkoî vajerî. Ez terso ke winavatiş webalêdo giran, keweno vile û ey fineno binê bandûrê meseleyê kurdan." Nuştox lehengê xo omîdî ra seveknayo (pawito) çimkî derheqê omîdî de nuştox sey Nietzsche fikirêno. Nietzsche derheqê hêvîye de enewa vano: "Hêvîye xirabêya tewr peyniyên a, çimkî emrê eşkinceyî derg kena."

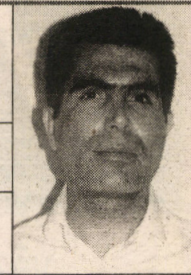
Tewr peynî de ez eşkena vaca, çî beno wa bibo kê ganî bê hêvîye nemanê. Bi wandîşê ney pirtûkî reyde wa muhletê risayîşê hêvîyanê şima kilm bo, şima rew biresê hêvîyanê xo.

ÇIME : Weşanxaneyê vateyî - 2006 -
Omid esto - Huseyîn Karakaş

Têgeyrayîş

Zerweş Esnaw

Zerwesnesnaw@gmail.com

Perwerde û musayîş

Mêrdimeyî reyde pîya perwerdey û musayîş bîyo. Xayeyê perwerdey û musayîşî, resnayîşê mêrdiman û xozay û pêardişê komelî ca ardiş o.

Viyartişî de û rojeyinî de komelî û şarî de meseleya inan tewr muhîme perwerdey û musayîş bîyo. Çimkî kemelêkî pay ra mendo se keyrê mêrdimo perwerdeyî reyde bîyo. Komelî, semedê xo hemetgirotîşî ra gedeyan û cuwananê xo perwerde kerdî û hedreyîyê sibay û ameyîşî kerdî. No semedî ra muhîmîya perwerdey û musayîşî ne yeno nîqaşkerdiş ne zî yeno fekverradayîş.

Hetê mêrdimî ra, perwerdey û musayîşî de perwerdey û musayîşê mêrdimî de cayê zîwanî tewr serî de yo. Çîyo ke kê denî banderkerdiş, kê zîwanê xo de denî banderkerdiş. Sey yeno zanayîşo ke heme çiyî ra verê zîwan yeno banderkerdiş, malûmatê bîni zî tira pey û hetkarîyê ey reyde yenî banderkerdiş. No semedî ra zîwan mihtafê heme malûmatê bînan o.

Ma, hayîya zîwanê xo nêyî. Ziwan çîyo? Xayeyê zîwanê çî yo? Ma qet ser ro nêfîkirîni. Çirê zîwanê ser ro a hende zordarîyê û helînayîş est o? Çirê zîwanê xeribî, ma rê şîrîn bîyo? Ma zîwanê xo, vera heme helînayîş û zordarî ra gere fek verra nêdî û heme warî de bikar biyerî.

Eke may û piyî, gedeyanê xo ra zîwanê xo de qalî nêkerî se ma şîni vajî nê gedeyî kurdî. Gelo kurdîyeyî, seni kifş bena? Ziwananê şaran çino bo se, o wext netew û mîlet beno? İngîlîz semedo ke İngîlîzkî qalî keno, İngîlîz o, farîsî, semedo ke farîskî qalî keno farîsî yo, ereb, semedo ke erebkî qalî keno ereb o. La ma kurdî, zîwanê xo de qalî nêkerî se ma kurd benî? Willa eke ma zîwanê xo de qalî nêkerî se ma kurd nêyî. Ma tirkî qalî kerd se ma tirkî, ma erebî qalî kerd se, ma kurd nêyî erebî.

Banderkerdişê zîwanî, heme çiyî ra verê yeno. Gede, zîwanê xo nêzano; qalkerdişan û vatîşan ko seni fam bikero û bîmuso. Malûmato nuştekiyê û belgeyan seni ko biwano û biwano zî ko seni fam bikero. Gede verê verêkan zîwanê dayika xo bander bibo. Hêzê nuskarê perwerdey û musayîşî, musayîşê zîwanî yo. Gede zîwanê xo reyde verê; xo, komelo ke tede ciwîyeno îdraq keno, dima malûmatê bînan zî rayna hetkarîyê no zîwanî reyde ko bîmuso.

Cîyayîya mîletan, zîwan de kifş beno û zîwan komelê xo de kultur û edetan vîrazeno û semedo ke kultur cîya yo mîlet yan zî şarî zî cîya benî. Nek dînyaye de zîwan yew bo xora kulturê cîyayî zî nêbenî û zengîniya dînyaye zî behs nêbena. Dewlemendî zîwanî ra dest bide kena. Netewîyeyî yan zî şarî, besteyeya zîwanî ya. Ziwan çino bo se têkoşîna netewîyeyî veng a.

Qeza de Kimsorî kurmanckî, Gomaçetanlî kî kirmanckî qisey kenê. Qeza de nê eşîrî est ê; Arelan, Kureyşan, Karsanan, Şexmehmedan, Hormekan, Kimsoran, Lolan, Maskan û Alan. Heme yî zî verî ra yê ke herêmanê xo de bi ca yê.

Amnanan germin o, varîş şeniko. Zimistan serd o, varîş varen o. Varîş zêdêrî zimistan, wisar û payîzî vareno. Erdê qezaye se ran ser daristan o. Daristan de darê mazêrî zêdêr ê. Hetê înan dar û berên bînan zî estêy.

Qişle cayeke tûrîzmî û cayeke pîroz o

Qişle bi Koyê Dungun Babayî daha weş yena şinasnayiş. No zî halê qezayî bedilnayo. Debara heywanweykerdiş o. Zaf şaristanan ra malovaney kerda. Semedê ke cayê ci koyin o nufûs tayn o

AVER PAYIZ

Qezayên Dêsimî her yew goreya xo weş êy. Her yew goreya xo bi teybet êy. Xoza hemayan de goreya xo mana dana derûdormeyî. Qezayên Dêsimî ra yew ya weş û geş, cayê bapîr û dapîran û bi cayên xo yê pîroz kewto dilê merdimên welatijan. Goreya ey zî şarî teşe dayo xo û xo bi xozayî ra kerdo yew perçe.

Qeza, Mîladî ra pey 500-600 yî de binê bandora Bîzansan de bîya. Badê kewta binê bandora Arap, Moxol, Selçuk, Akkoyun û Osmanîyan. Nameyê na qezaye verê Kizil Kilise bîya û Xozatî ra girêdaye bîya. 1876'î de qeza virajîya û 1936'î de bîya qezaya Dêsimî.

Nameyê ey çî ca ra yeno?

1911'î de qeymeqamê na qezaye M. Vehbî Bolatî nameyê qezaye vurnayo, kerdo Nazimîye. Çira nîya kerdo? O wext tornê padişahî beno. Nameyê ey Nazim o. Qaymeqam kî wazeno nameyê ey vîndî nêbo. A rey ra nameyê qezaye vurneno, keno Nazimîye.

Qeza herî qij ya Dêsimî ya

Hîrayîya qezaye 553 km² yo. Na qeza, qezayanê Dêsimî mîyan de, qezaya tewr qij a. Dêsimî ra 37 km dûrî ya. Deryaye ra berzîya xo herzar û 550 mîtro yo. Vakurê qezaye de Pilemurîye, başûr de Mazgêrt, rojhelat de Çewlîg, rojawan de merkezê Dêsimî ca gêna. Qeza de koyê berz û newalî est ê. Nînan ra tay; Koyê Duzgin Baba, Koyê Hamik û Koyê Bedir ê.

Awê xo Çemê Perî û Çemê Pilemurîye yê. Çemê Perî Sînorê rojhelatê başûrî û Çemê Pilemurîye

kî sînorê rojawanî dîyar keno.

Debare heywan weykerdiş o

Debara qezaye weykerdişê heywanan ser o yo. Citêrî zaf nebena. Çünke Cayê qeza koy ê, cayê duzî zaf çin ê. Hewayê xo kî citêrî rê musaît nîyo. Say, murîye, hengure û genim resenê. Bi goreyê humaritişê serra 2007'î nufûsê dewan hezar û 451 kesîy, mîyanê qezaye de zî 2 hezar û 923 û bi pêropîya nufûsî zî 4 hezar û 374 kesî yê.

Warê tûrîzmî ya

Germawa Dereova û Harîkî hetê tûrîzmî ra muhîm ê. Daristanê Bezîkî namdar o. Duzgin Baba namdar o û her serre yeno zîyaretkerdenê. Çirrê (jelê) Dereovayî, Dêsimî ra 46 km dûr de yo. Qisla ra 11 km dûrî yo. Dewa Dereova de ro. Awa Çirrî hîrê hetî ra, 20 mîtroyan berzîye ra herekîna û yena war. Kewena awa Pulemurîye yî mîyan. Hem amnanan hem kî zimistanan bi asayîşê yê xozaya xo ya delal zaf weş o, rindek o. Amnanan derûdorê Çirrî honik o. Zimistanan zî awa Çirrî cemedina. Cemedî benê derg, weş asenê. Dormeyê Çirrî de darê mazêran û tewr bi tewr vaş û nebatên ke aîdê ey herêmi zaf est ê.

Mezelê ay bi nam êy

Mezelê Hogeçan (Vosn) 4 hezar m² ca de mezeli est ê. Nê mezeli sey Serê Hogeçî yenê binamekerdiş, an zî Benderê Hogeç (vosn) yeno vatiş. Giraniya xo 250-300 kg o. Nê mezeli 300-350 serrî ra ver vira-

zîya yê. Nika bîyê xirabe, rijîya yê, şikîya yê. 70 hebî mezeli Sereyê Hogeçî est ê. Nînan ra ra ber tewir tewir mezeli bîni kî est ê. Nika nê ca de Turbeyaya Kureyş Babayî virazîyaya û yena zîyaret kerdeno.

Ziyara Duzgin Babayî muhîm o

Duzgin Baba cayeke bi hetê şarêherêmi ra zaf muhîm û pîroz o û ze zîyaretî yo. Dêsimî ra yew saet dûrî yo. Şar, qezaya Qisleyî ra vêreno şino Duzgin Babayî. Duzgin Baba, gilê Koyê Duzgin Babayî de ro. Her hetê koyî de banê cemî estê. Şar nê bananê cemî de kurbananê xo kenê û nîyazan wazenê. Resayîşê Duzgin Babayî 1,5 saet o. Berzîya xo 2 hezar û 500 mîtro yo. Vanê warpay (bêsol) Duzgin Babayî vecîyayîş bimbarek o. Kam ke şikefta

Duzgin Babayî de rakewt û hewn dî se, hewnê înan beno raştin. Ney semedî ra zî şarî mîyan de cayeke zaf pîroz, bi qeder û qîmetin o.

Serê Koyê Duzginî de yew ca est o. Vanê nê cayî de Duzgin Baba bîyo sir, bîyo vîndî. Şar dormeyê nê cayî de warpay (bêsol) çerixneno.

Efsaneya Duzgin Babayî

Şêx Heyder lacê Seyidê Mehmûdê Heyranî yo. Şêx Heyderî Nêzdîyê Zeve

de Girê Zargovît de xo rê yew keye viraşt. Nê cayî de bizanê xo çerêneno. Zimistanî mîyanê çele yî de bizê ey tawli bîyê, zaf rind ameyê weyîkerdene. No hal bala pîyê ey anceno. Pîyê ey kewto qisawetan mîyan. Heyder mîyanê çele de çî dano nê bizanê xo?

Yew roje şino diyarê Heyderî. Nîyadano ke çî bivîno. Destê Şêx Heyderî de yew çuwe est o. O, çuweyê xo dano lizgê daran ro û lizgê daran benê kewe. Bizî kî nê lizgê daran wenê. Pîyê ey waşt ke bêveng peyser agêro, la na reyde yew bize di hîrê rey kuxena. Şêx Heyder kî vano: "Sebî, to pîyê min Seyidê Mehmûdî dî." Peyê xo nîyadano ke pîyê xo hayo şino. Ey nameyê pîyê xo sifte kerdbî fekê xo. Heta aye roje nameyê pîyê xo nêvathî. Nê semedî ra, zaf şermaya yo. Nê şermî ver vecîya yo serê koyî. Nika nê Koyî ra vanê koyê Duzginî. O ke vecîya yo nê koyî, linganê ey de lekan bîyê. Reça nê lekan kemeran de vecîyaya. Di hîrê rojî ke nêameyo keye, maya ey qisawete kena. Şina pîyê ey ra vana: "Tayê murîdanê xo birusne wa şirê diyarê Şêx Heyderî. Hela weş o, merd o sekeno? Pîyê ey tay murîdanê xo rusneno leweyê ey. Murîdî şînê ey vînenê, ey de qisey kenê. Gerene ya yenê. Vanê Tibayê xo çin o, rewşa xo Duzgin a. Herkesî rê selaman vano."

Semedê ke qala 'Rewşa ey Duzgin o' ra na qisa kewena fekê şarî û nameyê koyî beno Koyê Duzgin Babayî. Yena vatenê ke. Semedê na çekuya Duzginî nameyê ey beno Duzgin Şarê tîyayî ey rê bawerîya xo anê, ey bimbarek sayê kenê. Ey ravanê Duzgin Baba. Aye roje ra tepîya nameyê ey beno Duzgin Baba. Koyo ke tede mendo ûca ra kî vanê Koyê Duzginî. Koyê Duzgin Babayî berz o, bimbarek o. Berzîya xo 2 hezar û 500 mîtro yo. Şar her serre yeno tîyayî zîyaret keno. Qurbanê xo kenê, pîyaz vilakenê.

